

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 3. Solvuntur quæsitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

Punctum Difficultatis 3.

Resolvuntur quesita.

cles Petri, non sit nata representare nisi Petrum; sed quidquid sit de hac doctrina, verum est imprimis, quod una species non intendat aliam, tam bene enim si cetera sint paria causat sui visionem Petrus, praesente Paulo ac absente. Rursus quamvis concedatur, quod una species agat in aliam, non sequitur quod simile agat in simile, quia ad hoc ut dicatur agere simile in simile, est necesse ut non solum in specie, sed etiam in accidentibus sint similia; secundum quae accidentia agunt. Jam autem alia accidentia habet species Pauli, & alia species Petri. Denique quia earum virtutes, secundum quas agunt illae species, sunt virtutes producendi visionem, cumque una species, non causet in alia visionem, quam nata est causare, non censetur agere secundum virtutem agendi, quam habet; si non censetur agere, secundum virtutem agendi quam habet, hoc ipso non censetur simile, agere in simile.

Addo, quod sit aliud querere: An simile possit agere in simile, & aliud: An subiectum una qualitate informatum, possit qualitate ejusdem rationis iterato informari, si adferat id quod non adfert sola illa. Prima propositio est falsa, secunda vera, ostenditurque etiam in ipsa receptione, similibus graduum caloris, in eadem parte subiecti, quia aut hoc ipsum contingit, in receptione duarum specierum in eadem parte subiecti, consequenter, stare secum illae poterunt.

Quarta Experientia. Actus ut quatuor, intendit habitum ut quatuor, Ergo simile agit in simile.

RESPONDETUR. Actum & habitum non esse similia; actus enim est quid transiens, habitus quid permanens, nec conveniunt univoce, quod tamen requiritur ne simile agat in simile.

Quinta Experientia. Sit candela producens lumen ut duo, & alia producens lumen ut duo, si ponantur in aula intendente lucem, & tamen sunt similes. Ergo simile agit in simile.

RESPONDETUR. Non intendetur tunc lumen, non enim produceretur ex illa conjunctione quintus gradus luminis.

Sexta Experientia. Fundum lebetis est minus calidum, quam sit superficies. Ergo fundum quod est minus calidum, potest intendere superficiem ut sit magis calida. Ergo multo magis simile poterit intendere simile.

RESPONSUM huic instantiae, in materia de actione in distans responsionis tota vis in hoc est, quod scilicet partes & vapores frigidiores & aquae & lebetis, illuc concentrentur, concurrentibus illis ad resistendum, illic ubi datur actio contrarii, & deferendo sensum partes remotiores, in quas ita desertas, facilius se exerit vis calefactiva, sed inde nihil sequitur contra conclusionem.

QUAERIT. *An agens minus intensum, possit agere in passum magis intensum?*

ASSERO, quod non.

RATIO, quia quando aliqua duo agentia sunt ejusdem rationis, & unum fortius illorum, non potest aliquid praestare, neque minus forte agens potest idem praestare. Sed magis intensum, non potest ulteriorem gradum producere in se, Ergo ne produceret minus intensum, praecipue cum actio sit ab excessu.

DICES. Aer non est ita frigidus ut aqua, & nihilominus hyeme facit congelari aquam.

RESPONDERI potest. Congelationem per accidens provenire ab aere, relicto sibi in suo nativo frigore, sed causatur a frigore aquae, adventitio frigore aeris, exhalationibus terreis & siccis in fluxu siderum &c.

QUAERO 2. *An similis in intensione, dissimilis in materialibus agendi conditionibus, supra explicatis, possint contra se agere?*

ASSERO 1. Quod non.

RATIO. Tum quia ita docet Aristoteles primi Physicorum textu 19. 6. Physicorum textu 9. primi de Generatione textu 50. & 77. Tum quia dissimilitudo illa in materialibus agendi conditionibus, non est vis ulla calefaciendi. Tum quia ponatur ferrum, quod supponitur esse densum, frigidum ut quatuor, ponatur rursus aqua, quae supponitur esse rara, frigida ut quatuor; immergatur ferrum aquae, sequitur quod in aqua ferrum illud produceret quintum gradum frigoris, est enim densius, sequitur item quod aqua in ferro, sit productura quintum gradum frigoris, quia docet Aristoteles 1. Physicorum textu 45. quando agens & patiens conveniunt in materia, & habent aliquam activitatis & resistentiae portionem, utrique datur actio, & tamen quod tunc non producat frigus, experientia ostendit, quam hic fallere, nulla ratio ostendit.

ASSERO 2. *Agens magis extensum, habens cum minus extenso gradum intensiois eundem, non potest agere in minus extensum.*

RATIO, quia praecisa ratio extensionis, non est ratio agendi.

ASSERO 3. *Densitatem & majorem extensionem conferre ut actio sit celerior & per majorem sphaeram.* Supponit hanc doctrinam Aristoteles primi Physicorum textu 42. & 5. Physicorum textu 80.

RATIO. Virtus unita est fortior sed in denso est magis unita, Ergo erit in illo fortior, Ergo celerius & efficacius aget. Rursus, in agente informato qualitatibus activis, eoque magis extenso,

plures

plures sunt partes quæ agunt, Ergo celerius agunt, cumque majus spatium occupent, per majorem sphaeram poterant actionem suam dispensare. Denique si agens magis extensum, nec celerius, nec ad majorem sphaeram agit, imponere ligna foco, non faciet quidquam ad calefaciendum, nam ignis parvus & magnus, non nisi extensione & densitate differunt.

ASSERO 4. quod agentem densius, quam extensus, non plus producit, quam possit producere eorum eodem gradu qualitatis informatum.

RATIONEM dat aliquis à simili Mathematico, sit basis. a. b. & super eam fiat triangulus a. b. c. & super eandem basim a. b. fiat aliud triangulum A. b. d., includens prius triangulum. Hæc duo triangula secundum basim sunt æqualia, in quolibet autem linea, quæ in eadem vicinitate dari potest, basi parallela erunt inæqualia. Ponamus ergo quod basis a. b. sit superficies agentis luminosi ut quatuor rari, & sphaera ejusdem protendatur usque ad c., fiat deinde idem agens densius, & portendat sphaeram usque ad d., quo posito quælibet pars sphaeræ luminosi densioris aut majoris, sit magis extensæ luminosa, quam fuerit prius, licet nulla excedat quartum gradum luminis, quem habuit luminosum ut quatuor rarum, & sicut illa triangula sunt æqualia quoad basim, inæqualia quoad lineas, æqualiter à basi distantes; sic & luminosum ut quatuor, in conditione intensioris erit æquale, cum luminoso ut quatuor raro, quamvis sint inæqualia secundum quascunque determinatas partes, a virtute agentis luminosi distantes.

PLANIOR RATIO est: Quia tota tam rari quam densi luminosi, æqualiter intensi activitas petenda est ex viribus quas habet, quæ sunt gradualis intensio, in istis autem viribus sunt æqualia, Ergo.

DICES 1. in oppositum esse Aristotelem.

Prima ejus AUTHORITY est ex 8. Physicorum, textu 80. ubi dicit in majore magnitudine majorem existere virtutem.

RESPONDETUR. Id verum esse cæteris paribus, eo quod in majore extensione pluries possit esse intensio, unde etiam in tripalmarum igne, in singulis palmis est ignis, hinc Aristoteles intelligit illic majorem virtutem extensivè, non intensivè.

Secunda AUTHORITY est ex sectione tertia, Problemate 22. ubi dicitur majorem ignem comburere minorem.

RESPONDETUR. Assumptionem istam vulgariter sumi, quæ assumptio est in hoc, quia pabulum illius consumit, sine quo pabulo, non potest esse ignis, occurrentibus duobus ignibus ne simile agat in simile, reprimatur ulterior actio, cessatque incendium.

DICES 2. Experientias esse in oppositum.

Prima EXPERIENTIA est, Ferrum ignitum non est calidum in summo, cum non est calidum in summo, cum non sit ignis, & tamen

ignit stupam, quod non potest in aliud referri, nisi in densitatem ferri.

CIRCA ferrum candens *Triplex circiter invenitur sententia.* Prima, quæ docet in ferro esse formam ignis; & hæc facile impugnatur; quia naturaliter duæ formæ substantiales, non possunt eandem Materiam informare, manebit autem tunc etiam forma ferri, siquidem se ferrum reducit ad pristinum frigus. Secunda sententia est, quod ignis non nisi juxta poros ferri recipiatur; hæc sententia ex toto non est vera, quia quamvis certum sit recipi ignem juxta poros ferri, probabile tamen quod non in solis recipiatur, quia remanent aliquæ partes, quæ nunquam se reducant ad pristinam formam ferri. Ergo debet dari principium expellens illam formam, & similem sibi introducens, nempe formam ignis, quæ postea deficientibus dispositionibus, dat locum tertiæ. Hinc Tertia sententia est, quod tam in poris ferri, quam in aliquibus ejus partibus, contineatur ignis, non erit ergo mirum, quod igniat stupam.

INSTAT Toletus. Si ratione ignis contenti intra poros ferri, ignitur stupam, sequitur quod facilius igniretur stupam à corpore raro, eo quod plures sint in eo pori.

RESPONDETUR, quod non, quia ista densitas ex dictis, juvat ad citius similem formam producendam.

Secunda Experientia est, quia duæ candelæ intendunt lumen aulae.

RESPONSUM supra, eo casu extendit non nisi magis sphaeram lucis.

Tertia Experientia est, Major lapis gravior est quam minor, quantumvis uterque supponatur habere gravitatem æquè intensam. Ergo apparet magnitudinem per se magis esse productivam impulsus.

RESPONDETUR. Isti qui gravitatem non distinguunt à materia sub tali forma, facile negabant, quod major lapis, non magis gravitet minori. Alii dicunt esse lapidem majorem magis ponderosum, non magis gravem, eo quod gravitas secundum se sit principium loci acquisitionis, ex quo inferunt gravitatem terræ, esse majorem gravitate aquæ. Jam autem pondus quæ tale, sunt plures partes extensivè corporis gravis, atque ita terra & lapis cujuscunque sint quantitatis, sunt æquè gravia, non enim possunt esse inferius, quam sub aqua. Supposita autem distinctione gravitatis à re gravi, negari potest experientia; quia partibus illis pluribus vel respondet gravitas singulis, vel non respondet, si non respondet, cum per se materia neque gravitet neque levitet, magnitudo illarum partium, non faciet magis gravitare. Quod si singulæ habeant gravitatem proportionatam, immerito supponitur esse illam æquè intensam gravitatem, præcipue verò quia gravitas quæ talis, fortè sibi non determinat certum gradum sicut & sonus.

Quarta

Quarta experientia est, quod plures homines plus possint portare simul, quam si idem pondus in illos postea parti velis. Respondetur. Experientiam hanc non posse actu probari; quomodo enim ita pondus dividetur in singulos, ut commensuretur viribus singulorum, & si id fiat, quod poterant portare collectim, poterunt portare divisim.

Quinta Experientia est, quia quando plures clamant, sonus illorum intenditur, & auditur, ubi antea unus vox non audiebatur.

RESPONDETUR in sententia quæ admittit species distinctas à sono, intensio illa in causam æquivocam, nempe in sonum, species intendentem refertur potest. Jam autem si ve admittis siue negatis speciebus soni, concedi potest, quod acquirant illæ species vel sonus maiorem sphaeram, faciliusque permeant aerem, quæ permeatio aeris facilius est, licet non titulo intensiois, sed titulo plurificationis principiorum penetrantium aerem.

DICES 3. Si applicetur calidum ut sex producat quintus gradus caloris, applicentur duo calida ut sex eidem subiecto, certe debent omnia, simul agendo, producere ad minimum sextum gradum, quia non plura applicantur agentia, magis intensia, intensior producit effectus. Quod si illa agentia producant sextum gradum caloris, Ergo dissimile in extensione, potest agere in simile in intensione, illa enim ut sex calida sunt similia in intensione, & dissimilia in extensione non nisi.

RESPONDETUR. Negando sequelam, negando item quod quando plura agentia applicantur, intensior producat effectus, sed tantum producit in maiori sphaera, & citius.

INSTABIS. Ubi plus est formæ activæ, illic maior est virtus agendi. Sed in calido denso aut magno, plus est formæ activæ, quam in calido raro aut parvo. Ergo.

RESPONDETUR. Ubi plus est formæ quoad vires activas, seu quoad gradus, illic est maior virtus agendi, sed non ubi plus est formæ, secundum pluralitatem in sola extensione.

QUÆRITUR 3. An idem possit agere in seipsum. Quod agens non possit agere in seipsum producendo seipsum primo, concedunt omnes, licet divinitus possit agere in seipsum, producendo seipsum secundo, de quo in Physicis, salvabiturque adhuc illud principium, quod agens non possit agere ut acquirat esse, sed quia jam habet esse, quia enim habet esse primo, potest divinitus agere, ut habeat esse secundo, quod dum agit, non supponitur jam ante habere esse secundo. Quod item agens non possit agere in seipsum destructiva actione ad hoc plane directæ, oritur id ex appetitu innato suæ conservationis. *Restant tamen aliqua particularium discutienda.*

ASSERO I. Univerſaliter loquendo non est necesse, ut agens & passum distinguantur suppositis.

RATIO I. est. Auctoritas Aristotelis 3. Physi-

corum, textu 17. ubi docet, quod idem possit moveri à se, si in se habeat partem moventem & motam, per ly autem partes, non sunt accipiendæ partes Physicæ substantiales, alias Angelus seipsum suis actibus non moveret, sed nomine partis quæcunque pluralitas est accipienda.

RATIO II. Quia si esset necesse, ut agens & passum distinguantur suppositis, vel id intelligendum est de mutationibus, quæ fiunt per actus, vel quæ fiunt per aliquas qualitates ab ipsis actionibus distinctas, si intelligatur de mutationibus quæ fiunt per actus, sequitur homines & Angelum non esse intelligentes, quia intelligunt principia à se, & in se recepta intellectio- ne, & cum agens & recipiens debeant à se suppositis distingui, homo autem vel Angelus in se sumpti, duo supposita non sunt, hoc ipso non poterunt intelligere. Quod si concedatur, posse esse agens & patiens idem suppositum, idque respectu mutationum: quæ fiunt per actus, etiam idem suppositum, poterit esse Subjectum respectu mutationum, quæ fiunt per qualitates.

RATIO III. Una pars ligni potest calefacere aliam partem intra idem lignum. Ergo etiam dari actio & passio intra idem suppositum.

ASSERO 2. Si sit res Physica, & motus Physicus, & ipsum agens habeat partes continuas, unaque pars in aliam agat, debet intercedere distinctio realis.

RATIO, quia partes continui distinguuntur realiter quoad entitatem, quoad esse autem formale partium, tunc distinguuntur, quando amittunt unitatem terminorum, quæ tunc amittitur, quia alii sunt termini agentis, & alii patientis partis.

ASSERO 3. Per Accidens fieri potest, ut eadem pars sit agens & passum in motu Physico; per partem autem intelligo, etiam partem ex modo concipiendi.

RATIO, quia intellectus non est distinctus realiter ab anima, est autem pars animæ ex modo concipiendi, & tamen & producit intellecti- nem, & eam recipit.

ASSERO 4. Per se non potest eadem pars agere in se, actione corruptiva; Et secundum hoc asser- tum, intelligendus est Aristoteles, primo de Generatione textu 44.

RATIO, quia alias natura malum intendisset, dando vim agendi contra se, licet id per acci- dens fieri possit, ut cum pars tabida inficit sanam.

ASSERO 5. Per se potest eadem pars agere in se, actione perfectiva æquivoca.

RATIO est, quia unaquæque pars Materiæ, emanat ex se suam quantitatem, & naturæ suas passiones. Quando autem in oppositum urge- tur: quod non possit esse idem simul in actu & in potentia, id verum est, vel de solo actu existendi, vel quod non possit esse in actu & potentia, respectu eodem.

ASSERO 6. Alia hæc est propositio inter ef- fectum primo productum, & causam primo

†(F)

pro-

producentem, debet esse relatio realis, & alia inter agens & patiens debet esse distinctio realis. Prima propositio est vera, secunda fallit etiam in principio vitali, quod idem debet agere & recipere.

ASSERO 7. *Non potest idem, secundum eandem partem, agere in se actione univoca.*

RATIO, quia alias idem posset intendere se ipsum. Nec obest quod possit agere in aliud, nam Magnes trahit ferrum, & tamen non trahit se ipsum.

DIFFICULTAS VI.

De Speciebus Intensionis.

Intensione superius explicata, restant Species. Nempe reflexio, refraction, antiperistasis.

PRÆMITTO I. *Quid sit Reflexio.*

EXPLICAT 1. recentior Suarez, quod sit directio qualitatis in aliam partem, quam dirigebatur a producente. *Sed hac explicatio*

NON BENE SATISFACIT: Quia posito quod Intensio reflexiva fiat a principali agente, ab eodem dirigitur tam directa quam reflexa qualitas dirigitur. Quæstio quid aliud est, quam produci.

EXPLICAT 2. Ariaga: Quod sit productio qualitatis, quæ ulterius tendere ab interjecto corpore impeditur. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT: Quia reflexio secundum punctum reflexionis, in quo coeunt maximè gradus qualitatis, est vera reflexio, & tamen tunc non est prædicta impeditio, quæ ab aliis partibus, & non à puncto reflexionis fit. Deinde pro priori quo nondum intelligitur peragi reflexio, est jam obfistens, per quam qualitas non permittitur ulterius progredi, estque illa qualitas jam producta, nam ei quod non est, nihil obfistit, & tamen tunc non est reflexio. Ergo reflexio non bene describitur per productionem qualitatis impeditæ, ne ulterius progrediat.

EXPLICATUR 3. & ut tradatur commodior descriptio reflexionis, dico illam sumi posse vel pro actione, vel pro termino, pro actione sumpta, est actio producens qualitatem intensiorem, posita obfistens corporis apti. Sumpta autem pro termino, est intensior qualitas producta ad obfistentiam corporis apti. Est autem hæc descriptio distincta à priori, quia hæc ostendit & ponit productionem ejus, quod non antecedit illam obfistentiam, sed post illam ponitur.

PRÆMITTO II. Experientia constare quod dicitur Reflexio. Videmus enim quod si opponatur speculum Soli, major producat lux, quam quando est lux in aere medio.

PRÆMITTO 3. *In tribus potissimum qualitatibus fieri reflexionem. Primo in lumine, secundo in speciebus intentionalibus. Tercio in calore.* Sed in istis posterioribus, potius concedi deberet refraction: & ita obrefractas species, in aqua, apparet baculus fructus, & dum obfistunt parietes hypocausti, calor refractus concentratur.

PRÆMITTO IV. *Rigorose loquendo, aliud esse refractionem, aliud reflexionem:* Quia refraction qua talis, non dicit ullam intentionem, sed solum obfistentiam, ne ulterius progrediat ad latitudinem suæ sphaeræ, vel qualitas vel species, & sic v.g. echo, fit ex refractione soni vel specierum, & non importat ullam intentionem, refraction specierum ligni in aqua, non importat ullam intentionem earundem, in vitro item triangulari, refraction quæ causat varietatem apparentium colorum, non videtur augere species, quamvis alia sui parte illas augeat. Hinc experimur, quod appareat nobis oculus aspicientis per triangulum in enormem magnitudinem diductus; Coincidunt tamen ut plurimum reflexio & refraction, quando refraction etiam intentionem habet. Secundum autem se spectata refraction describi potest; Quod sit qualitatis, ratione corporis obfistentis, inuosa permeatio.

PRÆMITTO V. *In quo sit in præsentī difficultas.* Ad tria ferme attendi debet. *Primo*, ut ostendatur quomodo posita obfistens corporis, quam præsupponit reflexio, simile v.g. corpus obfistens, informatum luce, non agat in simile, hoc est, in medium, quod supponitur simili luce affectum. *Secundo*, salvari debet quomodo minus intensum non agat in magis intensum, nam in corpore obfistente, & reflectente, non est tanta lux, quanta in puncto reflexionis. *Tercio*, salvari debet, quomodo actio non fiat in distans, nam partes viciniores corpori reflectenti, non sunt ita lucidæ, atque sunt lucidæ, in puncto reflexionis.

Præmitto sexto notionem aliquorum terminorum.

PRIMUS TERMINUS est, *Corpus densum*, quod hic non sumitur pro corpore affecto densitate, prout illo opponitur adventitiæ raritati. Nec accipitur hic pro quocunque non fluido, vel non liquido, quia certè aqua est fluida, & tamen reflectit radios solares, refrangit species, & similia. Accipitur itaque hic densum, pro quocunque corpore, non facile permeabili.

SECUNDUS TERMINUS est, *Corpus opacum*. Nomine corporis opaci venit corpus, quod quæ tale, non est aptum habere speciem, ad id completum, ad quod ordinatur, & ita paries est corpus opacum. Neque enim qua talis, potest representare Solem vel lucem, eo modo, quo representatur in aqua vel in speculo: Huic Opaco est oppositum diaphanum.

TERTIUS TERMINUS est *Corpus tersum*. Nomine corporis terti venit corpus, partes immediatas aliquas non habens sensibiliter eminentiores aliis. Dixi partes immediatas, quia in vitro votivo, partes quæ sunt in medio, eminentiores aliis sunt, & tamen vitrum ustivum & reflectit & refringit. Dixi sensibiliter eminentiores, quia si simpliciter non essent eminentiores, non posset